

„Edinost“

Iz aja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri zvečer.

Naročnina znaša:

za celo leto 34 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni
Naročnino je plačevati naprej. Na naročnino brez priložne naročnine se uprava ne zira.

• v tabakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 avč.); i. v. v. Trsta pa po 8 stotink (4 avč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilno političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

Se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zabvale domači oglasi itd. se računajo po pogodbe.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje tiskarstva v ulici Molin piecol št. 3341. nad-tr.

|| Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik

Lastnik konsorcij lista „Edinost“

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Oglasimo se!

Iz naše okolice smo prejeli nastopni dopis:

V »Edinosti« ste rekli, da bi morali vsi člani tržaške občine — brez razlike narodnosti in političnega mišljenja — pordečiti od srama radi čina, ki se je minolega ponedeljka zvečer dogodil v mestnem svetu tržaškem. Gotovo bi se morali meščani sramovati, ako imajo le še sled zmisla za to, kaj je — sramota, ako niso že popolnoma izgubili zmožnosti za čut sramovanja, ako jim ni lice že tako pokamenelo ali požežezilo, da ne more več pordečiti od srama.

Po zločinstvu, ki so ga izvršili izvestni člani našega občinskega zastopa in deželnega zbora, niso obložili s sramoto le svojih več ali manj — neomikanih oseb, niso obložili s sramoto le zbornice, kateri pripadajo ne na nje korist, niso pritisnile sramotnega pečata le stranki, kateri služijo se svojim jako primitivnim, srednjeveških kulturnih odnošajev spominjajočim duševnim razpoloženjem: ampak tudi vsemu mestu, ki se vendar hoče prištevati med kulturne in civilizirane kraje kontinenta in ki pretendira, da mu je zemljepisno položeno v kulturi: Evropi — tudi temu mestu so pogazili dobro ime pred vsem svetom! In zato je res, kakor ste rekli, da mora pordečiti od srama vsaki meščan, bil Italijan, bil Slovenec, bil Nemeec, ako ima le kaj zmisla za ugled in dobro ime kraja, kjer mu je živeti in na katerega je navezal svojo ekzistenco, svojo bodočnost, in čegar uspeh in interes sta tesno spojena z njegovim lastnim interesom!

Vsi meščani bi se morali sramovati tega čina izvestnih svojih zastopnikov in upraviteljev ne le materijalnih, ampak tudi etičnih interesov mesta: izvestnih patres patriae! Sramovati se — to bi bila sedaj prva njihova dolžnost, narekovana od ljubezni do tega mesta. Druga dolžnost pa bi bila: skrbeti za remeduro, skrbeti, da pogaženo pravo in užaljeni pojm civilizacije zadobita za doščerje!! To sta med tistimi etičnimi interesi, ki so last človeštva in ki morajo biti visokovzvišeni nad vsakdanjimi boji! Mi smo gotovo za najrazsežnejšo svobodo v tekmovanju med narodi in skupinami človeštva, saj tekmovanje — dokler ohranja oblike, dostojne omikanih ljudi — le koristi, ker povspenjuje napredek, vsposablja na delo. Prihaja torej na korist skupnemu človeštvu! Čm pa tako tekmovanje seza preko črte, ki je potegnena med civilizacijo in barbarstvom, med bojem z uma svitlim mečem in nasiljem ignorance: potem

pa je dogodek, na katerem mora dobri genij zakrivati svoj obraz!

In v mestnem svetu trž. imamo par oseb, na katerih bi mogli le po njih vnanjosti, po obleki, sklepati na evropsko civilizacijo; notranje duševno življenje njihovo pa je v primitivnosti iz davno minolih časov, ali pa iz krajev v sedanosti, kamor še ni mogla prodreti človeška kultura...! Tu vam je videz civilizacije v tesnem sosedsstvu s tisto ignoranco, ki se ne ve drugače uveljaviti nego tako, da svoje pomanjkanje etičnega daru nadomešča s teatralnim, hrupnim, kričečim uporabljanjem sredstev nasilja...!

Ignoranca, pomanjkanje na omiki, nepoznanje form omikanih ljudi, zlasti pa pomanjkanje zmisla za resnično svobodo življenja, tisto svobodo, ki more prihajati le iz pripoznanja enakosti ljudi; najbolj pa totalno neumevanje bitstva samouprave, ki more biti plodonosna le tedaj, ako ima kritika svobodno besedo: vse to je provzročilo grdi čin od minolega torka!! S tem je torej rečeno, da je v zastopu prosvetljenega mesta tržaškega, ki se toli rado ponaša z neko 2000-letno kulturo, tudi takih mož, ki bleste po vseh navedenih nedostatkih in pomanjkanjih!

Zanimivo vprašanje bi bilo torej, koliko je takih resnično civiliziranih meščanov, ki nimajo na sebi le videza civilizacije, ampak so se poglobili v bitstvo kulture in jo vsprejeli v svoje duše in svoja srea — koliko je takih meščanov, pravimo, ki se — sramujejo tega, kar se je dogodilo minolega ponedeljka v mestnem svetu tržaškem...?!

No, kakor bi bilo zanimivo to vprašanje, mi se za danes ne mislimo baviti z njim.

Z drugim se muči naša misel, drugo razpalja duše... Poleg meščanov smo tudi mi okoliščani člani te mestne občine. Naraščanj — po velikem delu delo naših rok! Tudi naši žulji so delali na razvoju tega mesta, tudi naši žulji pomagajo istotako v današnjih dneh polniti mestne blagajne: tudi naši žulji morajo pomagati pokrivati vsakdanje potrebe mesta...! Zato se čutimo enakopravne člane te občine. In ravno to nas ogorča, da v mestnem zastopu nismo zastopani primerno svojim dolžnostim, svojim žrtvam, svojim zaslugam in svojemu pomenu za občino! Ali zastopani smo! Ta fakt je naša magna carta... je naš dokument, ki priča o naši pravici in naši enakoveljavnosti v tej občini... Okoliščan ima torej pravico pošiljati svoje zastopnike v mestni svet in deželni zbor tržaški.

kratki bolezn. Preveč ga je premagala nesreča, ob tem jeza, ker je uvidel, kako bedo je pripravil svojemu detetu. Prvi naval — in on ga ni prestal.

Gospa Monika je bila sedaj sama gospodinja svoje voje, za varuha dece si je izbrala popolnoma slabega človeka, — in sirota Vanka, brez očeta in matere, je čutila v vsej grenkobi vso tragiko in nesrečo take osamelosti. Pravljica »pepelčice« je začela živeti. Življenje-pesnik se je delo v kompozicijo, a dalo se je kakor samo zna.

Že večkrat sem bil v Lepi Vesi in tam je bilo lepših zabav; zbiralo se je mnogo ljudi iz bližnje in daljne okolice, a vendar Vanke nisem videl, pa je nisem niti poznal kakor odrasle deklice. Ker sem znal zanjo kakor dete, sem česče vprašal gospo Moniko, kje je deklica? No, vedno se je gospa Monika spuščala v nekako nezadovoljno začudenje na moja vprašanja. Tudi mi je večkrat dala razumeti, kako čudno je, zanimati se za deklico, skoro neizobraženo, med tem ko so njene hčere prave fine dame, odgojene v prvih in najodličnejših vzgajališčih.

To pravico mu dajeta mestni statut in avstrijska ustava... okoliščan ima pravico biti zastopan v tej zbornici in oni, katerega je poslal tja, da ga tam reprezentira, ima isto pravo in je enakoveljaven vsem drugim členom zbornice. Glavno pa je to: mi podeljamo mandat svojim zastopnikom in **mi smo jedini, ki jim smemo odtezati ta mandat.** To je naše sveto, nedotakljivo pravo. Te pravice si ne damo kratiti od nikogar. Slovesno moramo torej protestovati že proti temu, če bi kdo hotel naše zastopnike ovirati v izvrševanju mandata, kajti s tem je kršeno naše pravo. V ponedeljek pa se je zgodilo nekaj veliko hujega, nezaslišanega: **legitimnega zastopnika naše okolice so z brutalno silo vrgli iz zbornice!** Okoliščani, ali umete, kaj pomenja to? Ali vas ne žge v obraz udarec, ki ste ga prejeli?! Ali vas ne žge v dušo kruto žaljenje, ki se vam je zgodilo? Ali ne umejete, da oni večer niso vrgli iz zbornice osebe dra. Rybára, ampak **naše pravo, pravo volitve, najvišje politično pravo!** Ali se vam ne vpenja duša v ogorčenju, ko so vrgli iz zbornice — vas same?! Ali bomo molčali k temu?! Ali hočemo pogoltniti tudi to kruto žaljenje?! Ne! Če je še kaj poštenja v nas, če je v nas še kaj ljubezni do samega sebe, če imamo le mrvice zmisla za svoje pravo, če se čutimo ljudi in ne sužnje in helote: ganiti se moramo v obrambo svojega prava in svoje časti; združiti se moramo v impozanten protest, da bodo videli nasprotniki in drugi činitelji, da nismo narod ovae, katere pastir z gorjačo goni, kamor hoče, da nismo tolpa individuvov, pozabivših sebe in svoje dostojanstvo, ampak da smo narod, ki ima kri v žilah, katero mu daje moč, da v danih trenutkih ume varovati svoje pravo, svojo čast, vse, kar ustvarja dostojanstvo človeka in naroda!

To moramo in moramo hitro. Na prvakih naše okolice pa je, da hitro pogodijo, v kaki obliki naj se uprizoni naš protest proti — nasilju in barbarstvu!! Ne pozabite: taki trenotki zahtevajo od naroda, da se pokaže vrednega — življenja!

Nekaj spominov.

(Slika iz življenja slovenskega profesorja in pisatelja.)
(K. Glaser.)
(Dalje.)

Pod slovenskim nadzornikom Klodičem sem v desetletju 1890—1900 dobil »Verweis« in »Rüge«, sem bil preziran osem let z ozirom na VIII. in jedno leto z ozirom na VII. dijetni red. 1884. l. sem bil v »Edinosti«

Res je sicer, da je Monika dala svoje hčere tja v štajerski Gradec v drag zavod, da bi se izšolale, a sirota Vanka je dobila svojo naobrazbo od učitelja iz bližnjega sela, in to po dvakrat na teden, pa še to jako nerodno, ker niso pošiljali po učitelja, ako je bilo kljuse, katero so rabili za dovažanje učitelja, potrebno na dovažanju trave za živino ali pa vode, a Vankica je ostajala za oni dan brez učne ure.

Tu pa tam sem vprašal po Vanki njene sestre. Ali tudi one — skoro da se mi niso zasmejale v obraz in mi pokazale, naj grem v kuhinjo, ako mi je toliko za njeno zabavo. Vedno sem moral opaziti, da jim moja vprašanja niso bila draga, in česče se jedogodilo, da so mi po takem vprašanju ves dan kazali čemerne obraze. A ti obrazi niso toli ravno lepi, niti tedaj, kedar je sijala z njih dobra volja in ljubeznjivost, — še manj pa, ako jih je zastirala megla nevolje in srditosti.

Pozabil sem, kako so se imenovali. Zdi se mi, najstarejši je bilo ime Gizela, drugi Elza, a tretji Marija, ali v angleški formi: »Meri«. Niso bile baš grde, saj prva mladost

objavil spomenico glede razširjenja slovenskih tečajev na državni gimnaziji v Trstu. V tisti spomenici sem kritikoval vladne spise, ki so došli gimnazijskemu ravnateljstvu. Tadanji namestnik Pretis je zaradi tega hotel uvesti disciplinarno preiskavo proti meni, in nemški nadzornik dr. Gnad je zabranil to. Ko sem pa leta 1895. v »Odpriem pismu« branil od ministerstva dovoljeno razširjenje, sem imel pod slovenskim nadzornikom disciplinarno preiskavo; in nadzornik Klodič mi je rekel, da bi me bili odpustili iz službe, da nisem bil tako blizu penzije. Odgovoril sem, da se ta stvar, vpokojenje ali odpuščenje iz službe izvrši na Dunaju in ne v Trstu. In tudi na Dunaju prihajajo sčasoma k pameti, kakor kaže afera Spinčić. Ker je mnogo mojih bivših dijakov na tržaški gimnaziji dobilo od mene red: »Vorzüglich« ali »Lobenswert«, bi jih utegnulo zanimati, kakov »red« sem jaz dobil o zadnjem nadzorovanju od Klodiča. Mož mi je dal red: »Im Allgemeinen befriedigend«; torej niti čistega prvega reda nisem dobil v 31. letu svojega službovanja! Zaradi kurioznosti postavim semkaj nekaj odstavkov iz mojega prvega službenega spričevala iz 1870. l., ko sem bil suplent na nemški deželni realni gimnaziji v Ljubnem (Leoben). »Der Herr Lehramtskandidat Karl Glaser aus... lehrte die lateinische Sprache und Mathematik in der I. die französische Sprache in den III. und IV. Klasse. Als freien Gegenstand trug er die Stenographie vor. Durch seinen ruhigen Vortrag, seine fassliche Methode und gewählte Sprache erzielte er sehr gute Unterrichterfolge etc. etc.« — Torej sem bil v 1. letu, kakor začetnik, boljši učitelj nego v 31. — Rabi ben Akiba, kje si in kaj praviš? Okusil sem torej vse oblike nenaklonjenosti gospoda nadzornika in slovenskega pisatelja; prepričan sem, da bi mi ne bil nikdar naklonjen, tudi ko bi služil še sto let; isto sem si okusil tudi pod deželnim nadzornikom Šolarjem na Kranjskem.

Da bo razvidno, kako popolnoma različna je slovenska sodba o isti stvari od neslovenske, navajam tu dejstvo, da je g. dr. Tominšek, četrti štajerski slovenski sodnik moje »Zgodovine«, ki je študiral na celjski gimnaziji, predgovor 4. dela označil kakor ponesarečen. Pred tiskom sem predgovor čital g. Šercelnu češkemu poliglodu, ki je bil 25 l. vsenčilišni profesor na Ruskem, in ko sem ga minolo zimo v Gradcu učil slovenščine. Prosil sem ga za odkrito sodbo. In mož je odobril moj predgovor. — V Nemcih je Karl Goedeke, zaseben učejak, nemško pesništvo

nosi še sama na sebi čar in prelest. — no, a od lepote so bile daleč. Najstarejša je bila debela, velika deklica čvrstih udov, polnih form, velikega lica, malih očij, a velikih in debelih ušes. Ni spadala ne med modre, ne med rujave. Ko je imela šestnajst let, mislil je vsakdo, da stoji pred njim dvajsetletna deklica. Srednja je bila ravno nasprotna. Revna, nizka in suha, je izgledala še v petnajstem letu skoro kakor dvanajsetletna deklica. Obraz je imela podolgast, nekako usiljen, raven, dolgi nos je še povečeval neugodnost baš tako redki zobje in rumena polt na obrazu. No, v kretanju in vedenju je imela nekako gibkost in poseben čar, kar je mnogo popravljalo njen utis. Tretja — najmlajša — je bila še najbolj prijetne zunanosti. Ni bila ne predebela ne presuha. Ovalno lice ni imelo trdih in debelih črt od starejše sestre, niti ne onih ostrih kakor v šibo raztegnjenih potez arednje sestre. Bilo je celo nekaj nežnosti in finese v tem rdečem licu. Valoviti plavi lasje so mogli napraviti to glavo večkrat celo lepo.

(Pride še.)

PODLISTEK 3

Pepelčica.

Spisal Ksaver Sandor Gjalski; prevedel Radi.

Kmalo je mogel zapaziti, da gospa Monika za Vanko ni več ona skrbna mati, kakoršna je bila prva leta. A čim dalje, tem slabše za Vanko. On se je bil znal začetka protiviti. Zahteval je tudi zanjo skrb in ljubezni. No, ljubezen se ne da nalagati, a kjer je ni, ni niti skrbi. A gospa Monika je tako ljubila svoj rodni zarod, da je morala in mogla imeti vso svojo skrb le zanj. Za Vanko sedaj ni preostajalo nič v njenem srcu. Ko je deca zrasla, bilo je še slabše. Vanka je bila od dne do dne lepša, mnogo lepša nego hčere gospe Monike. To je izzivalo zavist, a zavist rodi zlo in grajo. Sedaj ne le, da je primanjkovalo ljubezni, v gospej Moniki nasproti Vanki, temveč je vsa kipela od jele radi deklidne lepote. K vsej tej nesreči, k vsej tej nadlogi se je pridružila še neprilika, da je Grabović obolel in potem umrl po jako

blizu tako opisal kakor jaz slovensko slovstvo sploh, samo bolj suhoparen je bil Goedeke. V sled svojega dela je Goedeke postal vseučilišni profesor.

Če hočete Sloveni pravični biti do svojih literarnih mož, morajo se ozirati čez domači plot, da vidijo kako delajo drugi kulturni narodi v enakih slučajih. Ni torej nepotrebno, da sem navel nekatere nemške pisatelje.

Zapustivši prijateljskega nadzornika Klotiča se vračam k svojim ožjim prijateljem na Štajerskem.

Na jesen 1899. l., ko nisem vedel, da bo razpuščen državni zbor in da bom istega leta zaradi oslabiljenja živcev moral prositi za dopust, sem gospodu doktorju Gregorecu bivšemu državnemu poslancu, zahvalivši se mu za poslano podatke glede njegovega življenjepisa v »Zgodovini slov. slovstva«, omenil o mojem položaju, in sem pristavil, da sem pred tremi leti najvplivnejšemu Slovencu na Štajerskem bivajočemu v Celju izrazil željo, da bi si življenske razmere do penzije rad olajšal. Prasal sem ga tudi, zakaj se je eden izmed državnih poslancev štajerskih nasproti Nabergoju odločno izrekel zoper to, da bi jaz postal ravnatelj na celjski gimnaziji? Na to vprašanje č. g. Gregorec ni odgovoril nič, na prošnjo, naj mene priporoča za državnega poslanca je priporočal za svojega naslednika dr. Ploja, ki je bil v letih 1872—5. dijak v nižjih razredih realne gimnazije na Ptaju, ko sem jaz bil profesor tam. — V ptajski čitalnici sem bil jedno leto tajnik, dve leti podpredsednik in skozi vsa tri leta tudi pevovodja, imam torej zasluge za Ptaj. Če je vlada koga povišala, takoj so Slovenci zraven in ga povzdignejo ali hočejo povzdigniti do najvažnejšega narodnega dela; če pa je vlada koga zaprla za 25 let na avstrijske meje, pa pravi odličnjak: »Dobro ime po smrti!« (Pride še.)

Politični pregled.

V TRSTU, dne 4. oktobra 1901.

Društvo „Dante Alighieri“ in uradno potajevanje irredentizma. Obični zbor društva »Dante Alighieri« se je pričel že 26. m. m. v Veroni. Dunajski »Neue Freie Presse« — ki ima sicer ravno v Italiji izborna informacijsko službo — so še le dne 30. istega meseca brzojavili o tem in sicer iz — Rima. To zakasunjenje in pa dejstvo, da je bila brzojavka mesto iz Verone, kjer se je vršilo zborovanje odposlana iz Rima, kjer je osrednji sedež laške vlade in diplomacije, dakazuje že, da se je brzojavka skovala v laških vladnih krogih, ki so jo priredili tako, da bo pomagala priti nelojalno postopanje laške vlade nasproti avstrijski zavezanici. Brzojavka v dunajskem listu pravi, da se je obični zbor tega društva izvršil letos brez vsake irredentistične manifestacije. Niti županov pozdrav, niti predsednikov odgovor da nista obsegala kake irredentistične fraze ter da je sploh vse zborovanje poteklo brez običajnih cikanj na Avstrijo. To da je posebno zasluga vlade, ki se je trudila, da društvo in zborovanje ohrani izključno kulturni značaj. Gledé albanskega vprašanja, da je sklenilo zborovanje dnevni red, ki med drugim pozivlja vlado, naj v raznih mestih ustanovi kraljeve državne šole; naj preštudira, katere balkanske železnice bi najbolj koristile interesom Albanije in Italije, in naj prepriča Turčijo, da bi bila samouprava Albanije tudi v interesu Turčije same. Poročilo, ki je bilo podano pred tem daevnim redom je omenjalo, da si Italija ne želi osvojiti Albanije, ako ne v slučaju, da bi ista morala pripasti kaki veseli ali pa državi, ki sledi političnemu sistemu veselice. Tako nekako bi rimski oficijozni v dunajski »Neue Freie Presse« hoteli priti društvo »Dante Alighieri« in z istim popolnoma solidarno laško vlado.

Rimski list »La Tribuna«, ki ima splošno znane zveze z laško vlado, je pa še bolj prebrisan in pravi, da društvo »Dante Alighieri« nima irredentističnih teženj, ker sicer da ne bi se mogla njegovega zborovanja vdeleževati tudi oficijelna Italija in izjavljati na istem zborovanju svoje popolno soglasje z delovanjem tega društva! Lepa logika, kaj ne. Ako bi videli n. pr. slučajno kakega notoričnega hudodeleca v družbi z navideznim poštenjakom, morali bi iz tega sklepati, da hudodelec, čeravno so znane njegova hudobije, ni hudodelec! Logično bi bilo pač ravno

narobe, da je namreč navidezni poštenjak brzkone tudi hudodelec, ker se druží se splošno znanim hudodecem!

Da je pa ravno društvo »Dante Alighieri« notorično znano irredentistično društvo potrjuje nam ravno besedilo oficijelne brzojavke iz Rima v listu »N. F. Presse«, ki pravi, da je obični zbor letos minil brez irredentističnih manifestacij. V zatrdilu, da se letos ni pojavil irredentizem, je obseženo torej indirektno priznanje, da se je druga leta pojavljal irredentizem in da je torej to društvo irredentistično!! Sicer pa niti to ni res, kakor smo dokazali v sobotnem uvodnem članku, temveč je res — in z nami soglašajo v tem tudi drugi listi — da se je ravno letos najbolj odlikoval v irredentističnem tonu sam vladni odposlanec, državni podtajnik Talamo. »N. F. Presse« in »Tribuna« bi hoteli zatrjevati, da društvo ima zgolj kulturne tendence in da skrbi za moralni in materialni blagor onih laških podanikov, ki živé izven svoje domovine. Mari so interesi o katerih so razpravljali na običnem zboru »Dante Alighieri«, res tako v tesni zvezi z interesi Italijanov živéčih izven Italije! Ni li marveč možno, da bi to, kar so propagirali na rečenem zboru celó škodilo Italijanom, živéčim izven Italije. Ali je od rešitve afere sv. Jeronima, o kateri so tudi govorili Alighierovci odvisen kakov interes Italijana v Ameriki?! Ne! Društvo se bavi s to afero in z albanskim vprašanjem zato, ker je politično in irredentistično.

»Dante Alighieri« je torej pod kulturno krinko najčistejše politično društvo z irredentističnimi tendencami. Ni morda to politika, ako se na običnem zboru tega društva razpravlja o vprašanju da-li ima Albanija ostati v sedanjem razmerju? Ali postati samostalna? Ali pa priti pod laško krono?! Ako to ni politika, potem ses ne vemo, kaj bi se smelo tako imenovati. Ponavljamo torej še enkrat svojo trditev, da je društvo »Dante Alighieri«, pod pretevo kulturnega društva, eminentno politično društvo z markantnimi irredentističnimi cilji. In laška vlada se je pokazala na letošnjem običnem zboru popolnoma solidarno s tem društvom! Čemu pa skriva sedaj laška vlada svoje postopanje? Čemu opravičuje sebe in društvo po raznih listih? No, laški vladi je veliko na tem ležeče, da si ohrani za sedaj zavezništvo avstrijske vlade, ker v tem zavezništvu vidi ona največjo garancijo za najbujnejše provspevanje irredentizma v naših obmorskih duželah. Saj se razumemo!

Zavod sv. Jeronima v Rimu. Iz Rima poročajo, da se je med avstro-ogersko in italijansko vlado sklenil dogovor glede vprašanja zavoda sv. Jeronima. Dogovoru da je namen vpostaviti v zavodu sv. Jeronima isti red, kakor je bil pred izdajanjem znane tozadevne papeževe bule. Na podlagi tega dogovora sta laški minister za notranje posle ter podtajnik justičnega ministerstva podpisala sledeči dekret:

»Ozirom na dekret od dne 31. avgusta 1901, s katerim je bila uprava kongregacije Jeronima začasno izročena vitezu Susca, sekcijskemu načelniku v justičnemu ministerstvu in z ozirom na dogovor, ki se je sklenil med kraljevo laško in c. kr. avstro-ogersko vlado, da se ima namreč uprava tega zavoda urediti po starem načinu, se odločuje:

zgoraj imenovani vitez Susca se odstavlja od upraviteljstva sv. Jeronima in se isto, v skladu dogovora obeh vlad, izroča grafu Rudolfu Coronini-Cronbergu.«

Da bodo čitatelji na jasnem, omenimo najprej to, da je bil prejšnji samo od italijanske vlade imenovani upravitelj Susca podtajnik v laškem justičnem ministerstvu, med tem ko je graf Rudolf Coronini drugi svetovalec avstro-ogerskega poslanstva pri Vatikanu. Že to dejstvo samo more kolikor toliko pomiriti Slovence, ker je zavod iz rok nikdar site italijanske vlade prišel pod avstro-ogerski in papežev upliv, kjer se bo gotovo nahajal mnogo bolj na varnem. Drugi znak poraza irredentarskih psevd-Dalmatincev in laške vlade je dejstvo, da so Alacevich in družba silno vzajemirjeni v sled tega dogovora ter da bo Alacevich skušal še dalje in s pomočjo sodnih oblasti doseči svoje cilje. No, laški listi sami priznavajo, da Alacevichevi bandi pojde odslej mnogo bolj trda, ker ima proti sebi nekoliko bolj nevarnega nasprotnika, nego je rektor Pazman t. j. — avstro-ogersko vlado. E, seveda, dr Pazman ima samo brevijer, med tem ko avstro-ogerska vlada — ako hoče — svoje

zahteve lahko podpre tudi s puškami in topovi. Dalaji znak poraza nasilnih uzurpatorjev je tudi govornica, da se laškemu ministru za vnanje posle maja stališče vsled tega dogovora. Sicer pa je vsa ta zadeva le provizorično rešena in moramo čakati, kako se bodo stvari razvijale dalje.

Omeniti je treba še, da Vatikan ne priznava te rešitve. Sledajič pa ne smemo posloviti se od tega predmeta, ne da bi tu približajmo, ki zopet dokazuje irredentistične težnje onih famoznih psevd-Dalmatincev, ki so »v imenu avstrijske Dalmacije« naskočili zavod. Ti junaki niso namreč zadovoljni s tako rešitvijo vprašanja, ker je upraviteljem zavoda imezovan funkcionar, ki sicer pripada laški družini, katere družina pa — poslušajte in strmite! — da ni prijateljica Italiji. Radovedni smo, kaj prav za prav te »Dalmatince« briga, da-li je upravitelj zavoda prijatelj Italije ali ne?! Ako so ti junaki avstrijski podaniki, jim mora biti pač vsejedno, kako stališče zavzema kdo proti Italiji, ako pa so laški podaniki, potem pa itak nimajo ničesar iskati v zavodu sv. Jeronima, kateri ni bil nikdar namenjen laškim podanikom!! Za čegave interese deluje torej Alacevicheva banda? Za interese Dalmacije ali Italije?! Vsaki razsodni človek mora odgovoriti: za interese Italije!

Laški listi pa so bili svoječasnó tako perfidni, da so zahtevali, naj avstrijska vlada upošteva zahteve te irredentistične Alacevicheve bande!!

Avstrijski Nemci in Madjari so seveda soglašali z njimi...! Po tem bi mogli soditi tudi njihovo avstrijstvo.

Volitve v ogerski parlament. Do sinoči je bilo izvoljenih 236 liberalcev, 19 členov ljudske (klerikalne) stranke, 66 Košutovcev, 9 Ugronovcev, 11 divjakov, 5 poslancev drugih narodnosti in jeden demokrat. Vršiti se ima 15 ožjih volitev. V dveh volilnih okrajih se je morala volitev pretrgati. Liberalna stranka je za 30 mandatov na zgubi, ljudska stranka za 7, v neodvisni stranki je Košutova frakcija za 13 na dobičku in Ugronova za 5 mandatov! Prirastla sta dva divjaka, druge narodnosti pa odposljejo poleg jedinega dosedanega poslanca še štiri nove. Kakor se vidi iz dosedanjih rezultatov, nastopila je liberalna stranka precej krapko rakovo pot ter zgubila na korist vse drugim strankam celih 30 mandatov, od katerih je največ pridobila neodvisna Košut-Ugronova stranka. Seveda bo imela liberalna reete vladna stranka še vedno ogromno večino v zbornici. Ako bi hoteli povdariti znamenite momente teh volitev, morali bi navesti najprej, da je patrijarh vladne stranke stari lisjak Koloman Tisza v Velikem Varadinu, takorekoč v prirojenem mu okraju, propadel, in da je drugi prvak, grof Apponyi tudi v svojem starem okraju, v Jaszberenyju bil izvoljen le z malenkostno večino 43 glasov, da torej pride v parlament skozi ključavniško luknjo. Zabeležena vredno je, da sta izvoljena oba prvaka katoliške ljudske stranke. Veleznamenito je, da beleži največi naraščaj Košutova skupina, toraj stranka, ki očitno stremi po odtrganju od Avstrije in po samostojnosti madžarske države.

Za ta moment sedanjih ogerskih volitev bi se morali nekoliko zanimati tudi na Dunaju. Morda bi vendar enkrat prišli do spoznanja potrebe, da bi iz nemadžarskih narodnosti ustvarili nekoliko protitežja proti tej nevarni struji. Zadnji velevažni in za nas Slovence razveseljivi moment je, da pojdejo sedaj — prvokrat! — tu-li trije Slovaki in dva Srba v parlament. Začetek je sicer mal, ali je začetek. Saj priznava celo »N. F. P.«, da je to velevažen dogodek, katerega je prištevati najpomembnejim vspehom volitev.

Da se stare madžarske volilne tradicije, zahtevajoče tudi krvavih glav, ne pozabijo popolnoma, so volilci v Bazalmas grajščaka Günsberga nabili tako, da je kmalu na to umrl. Poleg tega so tudi v Pincezelju umrle 4 osebe vsled dobljenih ran.

Tržaške vesti.

Divjaki. Pod tem zaglavjem se zagrebški »Obzor« na uvodnem mestu bavi z znanim dogodkom v občinskem svetu tržaškem. »Obzor« konstatuje, da je dr. Rybář govoril — po svoji navadi: mirno hladno, objektivno in dostojanstveno. Že takrat, ko so gospo-la, ki sestavljajo olčinsko delegacijo, sklenili, da se ne udeležijo pogreba in so tudi svojim podrejenim organom prepovedali udeležiti se, je »Obzor« vskliknil: divjaki! V seji od

minolega torka se je zopet pojavilo divjaštvo, pomešano z najhujo besnostjo. Zagrebški list povdarja tu, da je bilo županu v elementarno dolžnost, ali da se z dvema tremi besedami spomni pokojnega biskupa, ali pa objavi zbornici sklep delegacije in razloge, ki so vodili to poslednjo.

Podavši plastičen opis dogodkov iz one seje, konstatuje nadalje »Obzor«, da mestna gospoda ne sodeljujejo ni na rojstnem dnevu ni na godu cesarjevem, ne da bi poprej delali kake take sklepe. Dr. Rybář je dobro pripomnil, da bi bili mogli tudi o smrti škofa Šterka storiti tako. Razlaganje dra. Rybářa je bilo sicer res naperjeno proti podlosti večine, ali forma je bila povsem parlamentarna. On je jednostavno navel fakt. Ako fakt ni bil neresničen, ga je morala večina odvreči; ako pa je resničen je morala ostati pri faktu. No, ovreči ga ni mogla, ker je resničen; v svoji podlosti pa zopet ni imela toliko srčnosti, da bi priznala fakt. Od todi krik, od todi zasramovanja, od todi žaljenja, od todi navali, od todi vsi oni divji in besni prizori. Večina je s tem sama dala Rybářu prav in je podala nov dokaz o svoji podlosti, svojemu barbarstvu in svojem divjaštvu. A ne samo to, ona je upotrebila tudi silo proti dru. Rybářu! Trideset njih proti jednemu! Ako to ni nizkost, potem ne vemo, kaj je nizkost. Ali — tako nadaljuje »Obzor« — nekaj se nam čudno zdi. V poročilih se nič ne omenja vladni zastopnik. Zdi se, da je mož ravnodušno motril ves ta prizor. Ni to prvi slučaj, da se vlada tako vede nasproti irredentovcem. No, dr. Rybář je povedal svojo iskreno in pošteno. Pred nasiljem se je držal neustrašeno ter je čvrsto ostal pri tem, kar je rekel. Slovenci so zopet enkrat pokazali svojo duševno superijoriteto nad irredentovci; a ti poslednji so zopet enkrat pokazali, da so v vsakem pogledu padli na najnižje stopinje. Vsa ta epizoda pak je dokazom, kako se našim bratom v Trstu godi danes!

Izrazi simpatije dru. Rybářu. OI vseh strani prihajajo našemu neustrašenemu boritelju izrazi simpatij. Velešimptomatično pa je, da mu tudi od Italijanov prihajajo čestitke. Jeden Italijan mu kliče n. pr.: gloria e vittoria! Neki drugi Italijan v jako pristranem pismu zatrja, da bi mnogi Italijani in tudi marsikateri socialista radi sodelovali skupno s Slovani za porušenje camorre, ki vlada v mestnem svetu.

Gospod Ivan vitez Nabergoj piše: »Častitam Vam na pogum, ki ste ga pokazali proti židovski in drugi sodrgi mestnega zbora. Ker so duševno obnemogli, pa hočejo sedaj premagovati fizično nasprotnike njihovih »idejalov«. 30 proti 1 — sramota in pfuj jim bodi!»

Gospod Alojzij Goriup s Proseka brzojavlja: »Vaše besede, izgovorjene v mestnem zboru, so zlata vredne. Čestitam Vam na odločnem postopanju. »Živio« tudi našemu Vatoveu!»

Zavedni sv. Ivanci so skupno telefonično v vznešenih besedah čestitali dru. Rybářu. Iz vsega drugega okraja, katerega zastopa dr. Rybář, so prihajali ljudje v naše uredništvo in so na takov način dajali duška svojem ugorčenju, da — iz lahko umevnih razlogov — niti namigniti ne smemo na to, kar so govorili. Mi bi le želeli, da bi bil kakov gospod namestništveni svetovalec slišal vse, kar smo morali poslušati mi vse te dni. Vedel bi bil vsaj in lahko sporočil dalje, kako daleč je srečno dotiral ta naš zistam med ljudstvom, v katerem so bili nekdanj dozdevno neizerpljivi dokazi mirnega, konservativnega mišljenja... kaj je naredil iz elementa, ki je bil po svojih tradicijah skala, ob katero se je opirala državna misel! Zistem seveda ne sliši nič in ne čuje nič, ker — noče! In tako pojde — na tem ne dvomimo — ta nesrečni zistem dalje, dokler ne pride slednjč v zagato, iz katere ne bo izhoda... Tržaški Slovenci pa si z lahko in mirno vestjo perejo roke!

Seja mestnega sveta. Mestni svet tržaški bo imel jutri o poludne javno sejo z dnevnim redom, ki je bil določen za zadnjo sejo, a se ni mogel rešiti radi znanih škandalov, ki so jih uprizorili laški pretepači na galeriji in v zbornici.

Glas od sv. Jakoba. Pišejo nam: Znano Vam je morda, da je naše konsumno društvo v svoji lastni hiši dalo prostor v najem tudi nekemu našemu mesarju. S tem bo odpomagano živi potrebi. Ali zidarska dela niso še dovršena, in odpretje mesnice se zateza. Mi Slovenci od sv. Jakoba se močno zanimamo za to podjetje. Naši nasprotniki pa — tudi.

Begati nas hočejo z raznimi opazkami, češ: kdo bo kupoval pri njem, saj se rezati ne zna! itd. No, mi jim ne ostajemo dolžni odgovora, saj dobro poznamo našega mesarja in vemo, da ume svojo stvar in da je naš so-plemenjak — štajerski Slovenec.

Ko so uvideli, da jim tako beganje nič ne pomaga in da se bliža čas odpretja, jeli so se nasprotniki prilizovati; zlasti nasproti našim gospodinjim so kaj postrežljivi nekaj časa sem.

V soboto na vse jutro — ko sem bil še v postelji — je prišel na moj stan neki mladenič z omotom nekih lističev. Jeden tak listič je dal moji ženi in odšel. List je bil seveda v laščini. Prečital sem ga in izvedel, da je cena mesu znižana za 8 stotink na kilogram. Torej za nas okolo sv. Jakoba je meso sedaj bolj v ceno, nego za vas tam doli v mestu... Pa tudi žaljivih besed, kakor »šavo«, ni slišati več! Bog ne daj, da bi kak delavec žalil vpricho gospodarja! Lepi, dobri, priljudni so postali. Pa nič jim ne bo pomagalo; predobro jih poznamo in predolgo smo bili — ščavi! Zastonj je vse njih prilizovanje, vsa reklama in znižana cena, kajti dozorelo je, kar so sami sejali leta in leta v svojem sovraštvu proti nam!

Slovenci in bratje okolo sv. Jakoba — pozor! Zori se! A čas je zlat in v edinosti je moč!

Iz pred naših sodišč. Včeraj se je vršila razprava proti 49-letni Antoniji A. iz Herpelj spadajoči v Benetke, ker je neki ženi imenovana Bergogna poneverila 2628 kron in 40 st. in neki Alojziji Schiavoni 300 K.

Ker je obtoženka na razpravi izjavila, da je pripravljena poravnati vso škodo, obsodilo jo je sodišče samo na 13 mesecev težke ječe.

Drobne vesti. Aretirana. Policijski oficijal g. Titz je aretiral včeraj grškega mornarju Ivana Dimahis, ki je bil okrean na parobrodu »Jonias«. Dimahis je obtožen grdega čina: proti navedeni javnega nasilstva na škodo 17-letnega mladeniča Albana N., vkreanega na istem parniku.

Včeraj zjutraj ob 6. uri zvečer so aretirali 34-letnega kamnoseka Ivana K., ker je na delu ranil svojega tovariša, 19 letnega Frana Tavčarja stanujočega v ulici Miramar št. 1.

Sledajoč je bil včeraj aretiran neki Anton Čok, star 40 let, ker je hotel odnesti s parnika »Orion« nekaj kg. kave, katero je bil vzal iz neke vreče. Odvedli so ga v ulico Tigor.

Nezgode. 29-letni mehanik Andrej Vekjet, stanujoči v ulici Sette Fontane št. 35, je padel na delu in se močno poškodoval. — Prepeljali so ga v bolnišnico.

Sinoči ob 6. uri, usmrtila se je z nekim trupom gospica Olga Sandrinelli, stanujoča v ulici S. Nicolo. Poklicani zdravnik, je skušal na vse mogoče načine, da bi gospici rešil življenje, ali njegov trud je ostal brezuspešen. Vzrok samomoru je neznan.

21-letni zidar Silvio Nascimbene, stanujoč v ulici Riborgo št. 5, je padel včeraj z neke stavbe v svobodni luki in se hudo poškodoval. Spravili so ga v bolnišnico.

28 letni delavec Anton Zračan, stanujoči v ulici Molina vento, zdrsnil je včeraj popoldne na svojem delu in se nekoliko poškodoval. Dobil je pomoč na zdravniški postaji.

Dražbe promičnin. V soboto, dne 5. oktobra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe promičnin: ulica Manzoni 1, hišna oprava; ulica Trauner 2, hišna oprava; ulica Acquedotto 35, hišna oprava; ulica Stazione, železna blagajna; Kjedn 246, hišna oprava.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplota ob 7. uri zjutraj 18.8, ob 2. uri popoldne 24.0 C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 764.4. — Danes plima ob 12.5 predp. in ob 11.35 pop.; oseka ob 5.30 predpoludne in ob 8.31 popoldne.

Pevsko društvo »Hajdrih« na Proseku priredi veselico s petjem, igro in plesom v nedeljo dne 27. oktobra t. l. Natančni vsprede se objavi pravočasno.

Razpis častnih nagrad za nove narodne pesmi. Podpisani pevski društvi »Slava« in »Velesila« razpisujeta dve častni nagradi po 25 kron za 2 najboljši ugledni narodni pesmi. Pesmi se sme ugledati na poljubno zbrani tekst, v lahkem narodnem duhu in dvoglasno. Tempo naj bo: koračnica, polka ali valček. Doposlati je na odbor jednega podpisanih društev najkasneje do 10. no-

vembra t. l. Ime skladatelja naj se pod sifro priloži v zaprti kuverti. Drugi listi so naproseni, da blagovole to ponatisniti.

Pevsko društvo »Velesila« v Škednji in pevsko društvo »Slava« pri Sv. M. M. spodnji.

Vesti iz ostale Primorske.

× Iz Kanala nam pišejo: Parkrat že je bilo čitati v »Edinosti« — v dopisih iz naših krajev — živahnih protestov proti mučenju živali na vožnji po soški dolini. Ali namesto da bi se bile stvari zboljšale, so se še poslabšale. C. kr. poštni uradi imajo nalogo, da prevažajo pisma in vsakovrstne druge pošne pošiljke. Ali, po našem menjenju, prevažanje oseb ne bi smelo biti njihova stvar. To podjetje, ali ta zaslužek bi se moral prepuščati priv. tnm osebam. Je-li prav, da se tolikim družinam odjemlja kruh in zaslužek?

In kako se mučijo ubogi pošni konji o tem! Kar pripeljejo iz Tolmina po trije konji, to morata vleči od Kanala dalje po dva konjca, ki sta morda že davno odslužila pri vojaki. A kje še vse ono, kar jima še prikladajo še v Kanalu, Plaveh in Solkanu! Prazen voz sam že tehta do 7 kvintalov, potem 5—6 ali celo 7 oseb in vrhu vsega pa še vsa teža pošnih pošiljatev; in če si mislimo zraven še slabo vreme in razorano cesto, pa si lahko mislimo, koliko trpijo uboge živali! In zamude ne sme biti, pošta mora priti o pravem času v Gorico. Zato mora peti tudi bič po hrbtu izmučenih živali.

Ponavljam torej: prevažanje potnikov naj bi se prepustilo privatnim voznikom. In teh jih je mnogo, ki so zdaj brez zaslužka, v Gorici in po soški dolini. Saj moramo živeti vsi ljudje na svetu. Zato bi brosil slavno direkcijo v Trstu, da bi malec razmišljala o tem, da-li je prav, da se ravno c. k. pošta tako odlikuje z mučenjem živali in da mnogim potrebnim družinam odjemlje zaslužek?

× Roge v trebnju je zasadi v Kostanjevici na Primorskem vol 13-letnemu J. Urdihu, ki je doma iz Temnice.

× Odsek »Bralnega in pev-skega društva« v Dobravljah na Vipavskem bo imel v nedeljo dne 6. t. m. svojo plesno veselico pri Josipu Tononu. — Začetek ob 3. uri popoldne.

× Kaj zamore odpadnik! Pod tem naslovom smo prejeli iz dekanata občine: Dne 28. t. m. je naš nadžupan Mahnič sklical občinsko sejo. Ali ne iz lastnega nagiba, ampak le vsled zahteve 16 občinskih odbornikov, ki so hoteli imeti sejo v ta namen, da se popolni zapisnik občinske seje od dne 5. avgusta, katerega je sedanji občinski tajnik nepravilno sestavil. O točki za suspendiranje župana in izjavi nezupnice namreč ni zapisal, da je glasovalo 26 odbornikov, ampak je zabeležil le — večina! Tudi ni zapisal vzrokov, radi katerih se je zbor izrekel za suspendiranje, čeprav je g. Šiškovič iste prav glasno narekoval — in to nič manje nego 21 faktov.

Občinski zastop je tudi sklenil v isti seji, in sicer enoglasno, da je izvoliti tri preglednike obč. računov in sicer za vso dobo županovanja Mahničevega. Ob enem je tudi izvolil te tri preglednike. Na to pregledovanje pa naj pridejo tudi: deželni občinski nadzornik, vsi predstojniki posamičnih vasi občine in bivši občinski tajnik.

Tudi ta sklep je sedanji tajnik netočno zabeležil; izpustil je namreč, da morajo biti tudi vsi vaški predstojniki povabljeni na te obračune.

Sejo od dne 28. m. m. je župan otvoril ob 9^{1/2}. uri predpoludne v navzočnosti 6 občinskih svetovalec in 20 odbornikov. Ko je konstatiral zadostnost števila navzočih, je zbor prešel na dnevni red.

Prva točka je bila: čitanje zapisnika seje od dne 5. avgusta. Čim je tajnik prečital ta zapisnik, je prošil za besedo gosp. Šiškovič, ki je v kratkih besedah izrekel sožalje na smrti obč. odbornika Antona Kocijančiča, na kar so se vsi navzoči dvignili s sedežev v znak sožalja. Zatem se je isti gospod Šiškovič oglašil za besedo in je začel narekovati ona fakta, radi katerih se je glasovalo za suspendiranje župana. Govornik je zahteval, naj se ta dejstva zapišejo v zapisnik seje od 5. avgusta!

G. nadžupan pa niti slišati ni hotel o tem, marveč je hotel odtegniti besedo gosp. Šiškoviču. Ta pa ni hotel odnehati, naglašujč, da ravno to je na dnevnem redu. Podpiran je bil od večine odbornikov.

Ko je videl župan, da zbor noče odjenjati, je jednostavno vzel občinske knjige pod pazduho ter bežal iz dvorane, ne da bi bil kaj povedal, zakaj je občinska seja zaključena.

V dvorani ostali so se posvetovali na to, kaj je storiti? Sklenili so, da je imenovati odbor 4 členov, ki naj ukrene potrebno, da se takim nepravilnostim in nasiljem od strani župana pride v okom. Dotični odbor se je predstavil okrajnemu glavarju v Kopru. Tu je seveda dobil že navadni odgovor: Jaz vam ne morem pomagati, to ni moja stvar!!

Sedaj jim ni preostalo drugzega, nego pritožba na ministerstvo za notranje stvari. Dotični telegram se je glasil: »Danes nadžupan občine Dekani zaključil sejo brez vzroka. Ves občinski zastop prosi zadoščenja in odstranitve župana.«

Jednako pritožbo so poslali na deželni odbor. Tu pa treba povdariti, da je dotični zapisnik oziroma pooblastilo podpisalo 24 občinskih odbornikov.

Za danes zaključujemo z opisom najnovejšega nasilnega čina našega nadžupana. Na zavijanja župana v zadnjih številkah »Edinosti« se oglašimo posebej.

Vesti iz Kranjske.

* Usposobljenostni izpiti z ljudske in meščanske šole pred ljubljansko c. k. izpraševalno komisijo se začnejo dne 4. nov. t. l. Prošnje je vložiti najkasneje do 4. oktobra t. l.

* Državna podpora za pospeševanje vinogradništva. Poljedelsko ministerstvo je dovolilo dež. odboru kranjskemu podporo v znesku 10.000 K za zboljšanje nasadov v trtoicah v Novemestu, Mokronogu, Metliki, Košani in Št. Vidu pri Vipavi.

Vesti iz Štajerske.

— Nemški drznosti se čudi »Slovenski Gospodar«. Čudi se namreč: »Mi občudujemo nemško drznost, ki si upa na slovenskih tleh stare prebivalce, ki so Slovenci, imenovati svoje sovražnike.«

»Še bolj občudujemo drznost, s katero so pozivljajo spodnještajerski Nemci na odpor proti svojim skupnim sovražnikom, proti nam Slovincem. Tako daleč smo torej že prišli! Ljudje, ki so prišli med nas in živijo od nas, imenujejo nas sovražnike in nam napovedujejo boj.«

»Slovenski Gospodar« ima prav, če se čudi taki drznosti in jo žigos. Ali še nujneje bi bilo razmišljanje, koliko smo Slovenci sami krivi, v koliko smo mi sami gradili struge, po kateri se je valovje te drznosti usulo po naših livadah. Tu pa ne mislimo samo na štajerske liste. Vsi skupaj smo krivi, ker vsi smo grešili. Ali to bi bilo še odpustljivo, da smo grešili! Bili so pač taki časi, ki so vstrajale razmere, ki so s tako silo pritiskali na naše prednike, da so bili taki, kakoršnji so bili!

Ali neodpustno je, da grešimo tudi sedaj, ker nam je duh frakeije, duh cepljenja, duh negacije, duh trmaste kritičnosti v lastnem taboru tako zaslepil vid, da ne vidimo, kako sistematično je na delu isti stari zgodovinski sovražnik naš, ki je naše prednike tiščal v sužnost! Da ne vidimo in ne opazamo, kako proračunjeno je njegovo delovanje; da mu ne posezamo v roko, ko bi bil čas za to, ampak se zgražamo na njegovi drznosti se le potem, ko nam je ustvaril dovršen čin. Mi grešimo, ker se ne zavedamo: od kje prihaja vse zlo! Če bi se zavedali, bi rojaki vse drugače sodili o marsikaterem pr vaku, in ne bi ga slepo občudovali, ko brani »načela«, in ne bi prezirali slepo, da v resnici ubija slovensko narodnost.

Zavedimo se torej najprej, od kje prihaja zlo! To treba! Zistem nam noč in dan koplje grob; kdor služi zistemu, ta je naš grobokop, pa bodi liberalce ali klerikale! O da — to naj si zapomni »Slovenski Gospodar« tudi takih klerikalec, ki so se le v slepi službi zistemu priklopali do velikih časti. Imamo jih tudi na Primorskem...! Dokler ne zapričemo borbe proti takim stebrom zistemu, dotlej se delamo le smešne, ako se zgražamo, da tujec postaja vedno drzneji na naši zemlji! Taki možje služijo svrham, ki niso cerkvene, zato bi se ne pregrešili čisto nič proti cerkvi, ako bi se postavili proti tem — politikom!

Razne vesti.

Izložba grozdja in pletenin v Smederovu blizu Beligrada. Pišejo nam, da se bo od dne 23. do 30. t. m. (starega stila), ali od dne 6. oktobra do 13. oktobra (po našem računanju) vršila v Smederovu pri Belegradu izložba grozdja in pletenin. Iz Belegrada v Smederovo je dve uri vožnje z ladijo. Iz Trsta do Zagreba: II. razred gld. 8, III. razred: 6 gld. Iz Zagreba v Beligrad: II. razred 6, III. 4 gld. Iz Belegrada do Smederova 1 gld. V 24 urah se more priti v Beligrad, in potem, z ladjo v 2 urah v Smederovo.

Glasoviti češki kipar Bohuslav Schnireh je umrl v Pragi v dobi od 56 let.

Književnost in umetnost

Slovenke št. 9. prinaša sledečo vsebino. Vzgoja deklet. Nada. Trst. — Sinoči... Utva. Trst. — Žensko pitanje v Hrvatskoj. Piše B. V. Zagreb. — Solzam. Utva. Trst. — Ruskin in žene. Prevela leda. — Pesem. Demeter. Celje. — Marija Dmitrijevna Balasheva. Božidar Tvorov. Kaluga. — Brez dela. Po italijanskem izvirniku Ade Negri. Prevel Ž. L. M. — Trenotki. Nirvan. — Neodkrit otok. Spisal François de Ninon. Prevel Rok Drofenik, Ljubljana. — Posveta. — Črtice iz življenja. Adela. — Svetu. Vanda. — Javna predavanja. Nada. — Memento! C. Golar. Celje. — Nove knjige. — Beleške.

Brzobjavna poročila.

Imendan cesarjev.

POREČ 4. (B.) V proslavo cesarjevega imendana je škof Flapp v tukajšnji baziliki in ob azistenci daroval sv. mašo, katere so se udeležili okrajni glavar z uradniškim osobljem, deželni glavar z deželnimi uradniki, župan, učiteljsko osobje in mnogi verniki.

DUNAJ 4. (B.) Povodom imendana Nj. Vel. cesarja so bile v vseh cerkvah slovesne službe božje.

Volitve na Ogerskem.

BUDIMPEŠTA 4. (B.) Dosedaj je znanih 387 volilnih rezultatov. Voljenih je bilo: 249 liberalcev, 70 Košutovcev, 9 Úgronovcev, 19 pristavev ljudske stranke, 11 divjakov, 5 nemadarskih narodnostij in 1 demokrat. Potrebnihi je 21 ozihih volitev. Dve volitvi ste suspendirani.

Velik požar.

BAKU 3. (B.) Na industrijskih napravah nafte v Lavunči je nastal požar, ki se je razširil na naprave za pridobivanje nafte kaspiske družbe črnega morja in družbe Bakinski.

Zgorelo je 40 rofov in odri dveh reservoarjev. Požar je uničil tudi vse od zadnjega požara sem postavljene odre v rovih. Vzrok požara ni poznan.

Vojna v južni Afriki.

LONDON 4. (B.) Glasom uradnega izkaza o izgubah je bil polkovnik Kekevič v zadnjem spopadu z Buri težko ranjen. Stanje pa se mu že boljša.

LONDON 4. (B.) »Daily Chronicle« hoče vedeti iz najboljšega vira, da se računa (Kdo je ta »se«? Op. ur.) na hkratno in popolno zrušenje ošporne sile Burov. (Kako? Radovedni stavec.) in potemtakem na hitro zaključenje vojne. Zato se je opustila namera za nadaljna pošiljanja ojačenj v Atriko, razun onega moštva, ki je potrebno v nadomestilo izgub, ki jih je vojska trpela po sovražniku in po boleznih. (Torej na hitro zaključenje vojne računajo sedaj; pa ni vrag, da bi morda Angleži hoteli zbežati iz Afrike. Op. ured.)

Aleksander Levi Minzi
Prva in največja tovarna pohištva vseh vrst.
T R S T
TOVARNA: ZALOGA:
Via Tesa, vogal Piazza Rosario št. 2 (šolsko poslojpe)
Via Limitanea in Via Riborgo št. 21
Velik izbor tapetarij, zrcal in slik. Izvršuje naročbe tudi po posebnih načrtih.
Cene brez konkurence.
ILUSTROVANI CENIK ZASTONJ IN FRANKO
Predmeti postavio se na parobrod ali železnico franco.

Kdor potrebuje žaluzije, tkane lesene ali pletene rolete, železne ali lesene zatvornice za prodajalnice, naj se obrne naravnost na

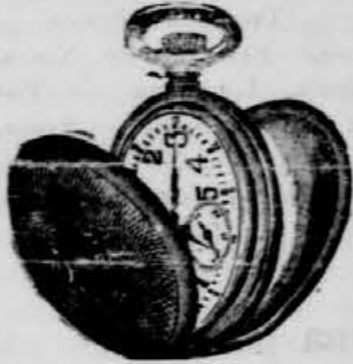
Prvo hrvatsko toyarno žaluzij roletov, lesenih in železnih zatvornic in kartonaže

G. Skrbić

Zagreb — Hlica 40 — Zagreb.

Ceniki brezplačno in franko. Varnost se potovalnih zastopnikov, ki zahtevajo denar v naprej.

Švicarska urarska obrt.
Samo 16 K.

Naznanjamo vsem veščakom, časnikom poštanim, železniškim in redarskim urarikom kakor tudi vsakomur ki rabi dobro uro, da smo oprejeni edino razprodajo novoizdane originalne genske 14-karatne remonte, ure zlatega elektro-plaque, „stav glashütte“. Te ure imajo protimagnetične preciziski

urni stroj so najtančnejše regulirane in preskušene in dajamo za vsako uro 3-letno pisмено jamstvo. Okrov ki je sestavljen od treh odskočnih pokrovcov, je moderno in krasno izdelan ter napravljen iz novo iznajdene ameriške goldinske kovine ter prekrit s 14-karat zlatom, tako, da je podoben čistemu zlatu, ki veščaki jo ne morejo razločevati od prave ure, ki velja 200 kron. Edina ura na svetu, katera ne zgubi nikoli zlatega lica. Sprejeli smo v 6 mesecih 10.000 dodatnih naročb in okoli 3000 pohvalnih pisem. Cena uri za gospode ali dame le 16 kron poština in colnina prosta. Vsaki uri je brezplačno pridejam mošnjček od usnja. Krasne in moderne verižice od zlatega plagne za gospode ali dame (tudi obratnice) po 3. — 5. — in 8. — K. Ako ura ne uganja, se sprejme nazaj vsled česar se nima nobenega rizika. Razpošiljanje po poštnem povzetju ali predplačilu. Naročbe je pošiljati na **Razpošiljanje ur „Chronos Basel (Švica)“**. Za pisma v Švico je staviti znamko za 25 stot., na dopisnice 10 stot.

Mejnarodni PANORAMA
TRST. - Borzni trg 14. - TRST.
Nova in interesantna vrsta. SEDAJNOST:
Angleško-burska vojna.
Bitka pri Kolenso. Naskok na Mafeking. Zaprisegovanje burcev. Pri bitki na Spionkopu dne 23-25. septembra 1901 padli angleži. Angležki in burski ujetnik. itd.
50 — PODOB — 50.
Vstopnina 40 stot.; otroci 20 stot.
Odprto od 9. predp. do 10. zvečer.

Prvo primorsko podjetje za razpošiljanje in prevažanje pohištva
Rudolf Exner
Trst. — Via Squero nuovo 7. — Trst.
Telefon 847.

Specijalno bavljenje za inmagaciniranje pohištva. Pakovanje vsake vrste se izvrši na najboljši način in po zmernih cenah. Nakladanje in prevažanje pohištva po železnici in morju v vse kraje tu- in inozemstva kakor tudi iz hiše v hišo po celem mestu ali okolici s patentovanimi velikimi vozovi najnovejše konstrukcije.
Sprejemanje posameznih kovčkov, za bojev, košev itd. za inmagaciniranje.
Sprejemajo se pošiljave vsake vrste in kamor si bodi.

Sprejme se

poštna in brzojavna opraviteljica večša slovenskega, nemškega in laškega jezika. Plača po dogovoru.

Ponudbe naj se pošiljajo na Al. Schreya, c. kr. poštarja v Jesenicah, Gorenjsko.

Vdobja se v vseh lekarnah, mirodlinicah, parfumerijah in enakih prodajalnicah.

Florijan Gugmayerjev

Vdobja se v vseh lekarnah, mirodlinicah, parfumerijah in enakih prodajalnicah.

kemično suha voda **GUGI** za izpiranje madežev
Skrivnost kemičnega izpiranja madežev na oblekah!

V mojem zavodu za kemično pranje na najmanj 10.000 volnenih, baržunastih svilenih oblekah in onih iz Kamgarna natančno preskušano odpravi v eni minuti vse madeže vsled olja od bicikljev kakor tudi vse druge olja, maščobe, petrolej kakor tudi maž od vosov, sosebno pa

vsaki madež brez drgnjenja, brez pranja, brez ščetanja odpravi „GUGI“.

Cena steklenici 80 st. Razprodajalec vdobe primeren odbitek.

Glavni zastop za Austro-Ogersko:
Viljem Mocsari
Dunaj, I.

Nibelungengasse št. 11.

V Trstu ga prodaja:
Ignacij Wohl, na borznem trgu 4.

Ivan Semulić

v Trstu, Piazza Belvedere (nova hiša)

priloga slavnemu občinstvu v Trstu in okolici

kakor tudi po deželi, svojo

bogato zalogo pohištva.

V zalogi ima vsakovrstno pohištvo najfineje in druge vrste, iz trdega in belega lesa. Volnene postelje in prodaja volne v vsaki množini. Cene so zmerne in postrežba točna in poštena.

Lekarnarja A. Thierry-ja balzam

sè zeleno varstveno znamko »nuna« 12 malil ali 6 velikih steklenic 4 krone franko.

A. Thierry-ja stolistno mazilo

2 lončka 3 kron 50 stot franko, razpošilja proti predplačilu:

A. Thierry-ja lekarna „Pri angelju varhu“ v Pregradi, Rogotec Slatina (Rohitsch-Saerbrunn).

DUNAJ: Centralna zaloga: Lekarnar C. Brady, Fleischmarkt 1. — BUDAPEST: Lekarnar I. pl. Török in Dr. Egger. — ZAGREB: Lekarnar S. Mittelbach.

Na drobno se vdobja povsod.

Grand Hôtel-Restaurant Obelisk

OPČINA

Nova lastnika ravnatelja Berrettini & Cattaneo.

Valikanski vrt in veranda. — Krasen razgled.

Izvrstna kuhinja || Plzensko in Kulmbaško pivo.

dobro perskrbljena vsaki čas. || Specijaliteta: Kraški teran.

KEGLJIŠČE. — LAWN-TENNIS. — KROGLJIŠČE. — BILJARD. — TELOVADNE PRIPRAVE.

Telefon št. 657.

Ob nedeljah in praznikih v lepem vremenu vozne zveze od restavracije „Central Pilsen“ na Opčino.

Najzmernejše cene. Točno postrežbo vodita lastnika-ravnatelja osebno.

Vsakovjaka pojasnila daje in slučajna naročila prejme gospod BERRETTINI

„Nova restavracija Centrale Pilsen“, (Trst Via Torrente 10)

z vrtom, kamor ne pride prah, ker je v zavetji. Kegljishče.

Izvrstna kuhinja dobro preskrbljena vsaki čas. — Poštene cene. — Najtočnejša postrežba.

Remeljni v velikem izboru, bukove debale orehovina, jelovina, trd les vsake vrste, dogice za parkete, bukovina, jelovi podovi, držala za stopnjice.

Cene zmerne.

Viktor Miklavez

v Trstu Via Fonderia št. 10.

ŠTEFAN CRUCIATTI
ornamentalni kamnosek.

TRST. — Via della Pietá št. 25. — TRST.

izvršuje iz istrskega mramorja in kraškega kamnja vsakovrstna od najnavadnejšega do najlepšega in kompliciranega dela.

Specijaliteta za napisne plošče in nagrobne spomenike.

Velika zaloga slanega ali žaganega marmorja v različnih merah belega ali barvanega.

Specijaliteta za pohištvo.

Sprejema naročbe za cerkve, altarje, kakor tudi za podove bodisi bele ali barvane.

Vsaka naročba se izvrši točno in po ugodnih cenah.

JAKOB BAMBIČ
trgovec z jedilnim blagom

Via Giulia št. 7.

Priloga svojo zalogo jestvin kolonijalij, vsakovrstnega olja, navadnega in najfinejega. — Najfineje testenine, po jako nizkih cenah, ter moke, žita, ovs, otrobi. — Razpošilja naročeno blago tudi na deželo na debelo in drobno. — Cenike razpošilja franko.

Priloga se pri najsolidnejšem delu in o zmernih cenami.

Odlikovovan z dvemi zlatimi in bronastimi kolajnami

FRAN HLAVATY

ulica Giulia št. 1/A.

Obuvala po angležkem in francoskem vzoru izdeluje po meri cenj. damam in gospodom kakor tudi za otroke. Delo okusno in trpežno.

Popravljanje starega obuvala.

Prodaja vina „Ai Maestri“

v ulici Valdirivo št. 17. Od danes naprej se prodaje istrski teran po 32 nvč., za na dom po 30 nvč. liter. Rebula iz Brd po 32 nvč. liter. Vinski ocet po 12 nvč. liter. Mrzle jedi v velikem izboru vedno pripravljene. Pivo I. vrste po 20 nvč. liter. Na debelo po zelo ugodnih cenah.

Pozor stariši! Snažno zakrpani čevlji prihranijo nove, kar popravlja prav točno in po nizki ceni vratar hiše št. 3, na trgu S. Giovanni, tik lekarna Leitenburg.

Zaloga vsakovrstnega pohištva.

Anton Breščak v Gorici, Gosposka ulica št. 14 in ulica Veturini ima v zalogi v veliki zbirki pohištvo vseh sogov za vsak stan od najbožjega izdelka. V zalogi ima: podobe na platno in tpe, ogledala, žime za patno, razne tapecarije itd. Da tudi na obrok.

Konrad Jacopich trgovec z jedilnim blagom v Trstu, Piazza Barriera priporoča svojo zalogo jestvin, kolonijalij, navadnega in najfinejega olja, najfineje testenine, nadalje moke, otrobov, žito, ovs, itd. po jako nizkih cenah. Razpošilja naročeno blago tudi na deželo na debelo in drobno. Ceniki franko.

„Durator.“ Podplati so zastopni, ako vsakdo rabi „Durator“ ter žnjim 3 — tedne maže svoje podplate, kateri trajajo 5 krat več in jih voda ne obrabi. Cena jedni škatljici z navodilom vred 1 in 2 kroni. „Durator“ se prodaja v mirodlinicah, specerijskih prodajalnicah, trgovinah z usnjem in obuvalom. Kjer se ga ne vdobi, naroči naj se ga z 1 K 20 stot. franko naravnost pri glavnem zastopniku za Primorsko, Istro in Dalmacijo: J. Michalup v Trstu, ulica Rossetti št. 12.

Nova čevljarnica „Alla Corsia Giulia“ Fran Benčiča v Trstu ulica Giulia št. 3. Velika zaloga obuvala vsake vrste lastnega izdelka za moške, ženske in otroke. Blagovnik: podplati, usnje in pripadki so iz najboljših tu- in inozemskih tovarn. Izvršuje točno vsako naročbo po meri in najnovejši modi. Vsaka poprava se dogotovi v istem dnevu. Cene brez konkurence. Kože v vseh barvah.

Josip Bizjak urarski mojster v Trstu, ulica Stadion 25. naznanja slavnemu občinstvu, da je odprl svojo lastno delavnico za popravljanje ur vseh vrst, bodisi žepnih najfinejših kakor tudi velikih stenskih; obljublja, da si bo prizadeval zadovoljiti vsakogar, koji bi mu blagovolil dati dela, za kojega izvrševati tudi jamči. Za mnogobrojno podporo se udano priloga.

Operatèr kurjih oces, (Kalista) diplomovan specialista Giordani, ima svoj ambulatorij Via Stadion 3. I. ki je odprt od 8 predp. do 6. pop. ob nedeljah in praznikih do 4. pop. Izvršuje odstranitev kurjih oces in zaraslih nohtov tudi v najbolj kompliciranih slučajih na poseben način in brez nikvorkršnih bolečin. Cena za operacijo v ambulatoriju 1 krona, na domu 2 kroni.

Delavnica za popravljanje vsakovrstnih strojev, motorjev na plin in brizgalnic vseh vrst. Kovaška delavnica. Alojzij Schromek & C. v Trstu, ulica Belvedere št. 9.

Skladišče vina ulica Acquedotto št. 23. Prodaja vina v sodih in buteljkah. Fine pašne in dezertne vina na de lo in drobno franko na dom po najugodnejših in konkurenčnih cenah.

Novo pekarno in sladničarno sem odprl v ulici Molin a vento, na oglu ulice dei Gradi. Vsaki dan trikrat frišen kruh od 12 novč. za kilo naprej. Sladkarije, sladčice in razno drugo pecivo. Se sprejema domači kruh v peko. Priloga se za obilen obisk: A. N. P. A. H. O. R.

Pekarna in sladničarna Jakob Jellen v Trstu, ulica Sette Fontane št. 13. priloga 3 krat na dan svež kruh in velik izbor sladčice. Sprejema v pecivo bodisi testo za navaden kruh ali sladčice. Zaloga moke iz prvih ogerskih mlinov.

Važno oznanilo!

Podpisani smatra si v dolžnost javiti, da se VINA iz VISA, KASTELOV pri SPLITU, ISTRE in BELA VINA iz VISA, ki se prodajajo v njegovih zalogi, analizovana in stavljena pod stalno kontrolo zaveza za kemično analizovanje, ovlaščena od c. kr. avstrijskega ministerstva. Zato se stavlja na vse sode in boteljke kontrolna in garancijska znamka št. 137. To določbo je izialo visoko c. kr. notranje ministerstvo radi pregostega kvarjanja vina, ki stavlja v resno nevarnost ljudstvo.
Kdor si torej vkupi vino v moji zalogi, je gotov, da se v njem ne nahaja drugih snovij, nege da je vino čisto in naravno, da se sme z mirno vestjo dajati bolnikom in konvalescentom, ker analizacij zavod stavlja pod svoje varstvo samo ona vina, ki so čista in imajo vsa potrebna vsebino, ki jo morajo imeti najfinejša vina.

CENE:

Istrski teran	liter po 32 novč.
Vino iz Kastelov pri Splitu	34
Vino iz Visa	38
Vino Opollo	40
Belo vino iz Visa	40

Zahtevajte vselej jamstveno znamko.

Josip Tami

ulica Laguna št. 6 (Dvorščak)

Teodor Slabanja
srebrar

v Gorici, ulica Morelli št. 12,
priloga prečast. duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod in orodja. Priloga cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem da daje tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. sgopod naročevalec sam lahko določi.